

1706 - Verrijking op grond van ik-oma legaat is last en geen legaat

Rechtbank Den Haag, 19 juni 2018, nr SGR-17_15666, SGR-17_5667 en SGR-17_5670
Successiewet 1956
V-N Vandaag 2018/1633
ECLI:NL:RBDHA:2018:8080

Rechtbank Den Haag oordeelt dat de inspecteur de op grond van het ik-oma-testament verkregen geldsom terecht heeft belast op grond van art. 10 lid 1 SW 1956. De ik-oma-making moet namelijk als een lastbevoordeling worden gekwalificeerd en niet als een legaat.

In 1996 overlijdt grootmoeder A. Op grond van het ik-oma-testament erft dochter B € 470.000. Krachtens een legaat in het testament van A moet B hierbij geldsommen schuldig erkennen aan de vijf kleinkinderen van A, waaronder belanghebbende, X. B verklaart vervolgens in 1997 een bedrag van € 104.423 schuldig te zijn aan X. Door het overlijden van B in 2014 is de vordering van X opeisbaar geworden. X doet vervolgens, op grond van art. 10 lid 9 SW 1956, aangifte erfbelasting naar een fictieve verkrijging van € 10.479, omdat er naar zijn mening sprake is van een legaat. De inspecteur is echter van mening dat art. 10 lid 1 SW 1956 van toepassing is en dat de verkrijging € 104.423 bedraagt, omdat er naar zijn mening sprake is van een last.

Rechtbank Den Haag oordeelt dat de inspecteur de op grond van het ik-oma-testament verkregen geldsom terecht heeft belast op grond van art. 10 lid 1 SW 1956. Onder verwijzing naar de wetstekst en de wetsgeschiedenis merkt de rechtbank op dat de vordering van X ten tijde van het overlijden van A is ontstaan op één specifieke erfgenaam, in casu B, en niet op de nalatenschap van A als geheel. Omdat B vermogen aan X heeft overgedragen, onder voorbehoud van een genotsrecht, zonder dat zij daarvoor ander vererfbaar vermogen uit de nalatenschap van A heeft ontvangen, moet de ik-oma-making als een lastbevoordeling worden gekwalificeerd. Verder merkt de rechtbank nog op dat art. 10 lid 9 SW 1956 een vangnetbepaling is. Het gelijk is dan ook aan de inspecteur.

Zie ook:

- **V-N Vandaag 2018/1633**
- **V-N 2015/55.21**

Wenk:

- In deze zaak draait het om de vraag hoe een fictieve verkrijging uit hoofde van een ik-oma testament wordt belast. Is lid 1 of lid 9 van art. 10 SW 1956 van toepassing?
- Een ik-oma testament komt in twee varianten voor. Er is sprake van een last of van een legaat. Als er sprake is van een last, is lid 1 van toepassing en bij een legaat is lid 9 aan de orde.
- De uitwerking van een ik-oma bepaling via een last is als volgt. Oma laat een nalatenschap na aan dochter en legt dochter de last op om een bedrag schuldig te erkennen aan haar zoon (hierna: kleinzoon). Dochter ontvangt de nalatenschap en erkent een bedrag schuldig aan kleinzoon. De vordering van kleinzoon is pas opeisbaar als dochter overlijdt. Dochter geniet de opbrengsten van het vermogen. In deze variant is dochter betrokken bij een rechtshandeling als bedoeld in art. 10 lid 1 SW 1956.
Met getallen uit deze casus: oma laat € 469.716 (f 1.035.120) na aan haar dochter. Dochter erkent € 104.423 schuldig aan ieder van 5 kleinkinderen van oma. Als dochter overlijdt, is de fictieve verkrijging

per kleinkind € 104.423; het bedrag dat zij uit hoofde van de last als vordering hebben op dochter (hun tante).

- Nu de uitwerking als er sprake is van een legaat. Oma legateert een bedrag van € 104.423 aan ieder van de 5 kleinkinderen in de vorm van een vordering op dochter. Dochter is erfgename in de nalatenschap van oma (in casu verkrijgt zij € 469.176). De gelegateerde vordering is pas opeisbaar als dochter overlijdt. In totaal is € 522.115 opeisbaar als dochter overlijdt. In deze situatie is art. 10 lid 9 van toepassing. De fictieve verkrijging van het kleinkind is het verschil tussen hetgeen dochter schuldig is uit hoofde van de nalatenschap van oma en dat wat zij heeft geërfd van oma. In getallen: € 522.115 - € 469.176 = € 52.399. Per kleinkind is € 10.479 belast als fictieve verkrijging ex art. 10 lid 9 SW 1956.
- Rechtbank Zeeland/West-Brabant oordeelde dat de via een ik-oma testament opgelegde last gezien moet worden als een legaat met als gevolg dat lid 9 van toepassing zou zijn (ECLI:NL:RBZWB:2015:5579). Dit oordeel kwam mede tot stand op het feit dat de vordering op een zeker moment opeisbaar was.
- Nu oordeelt Rechtbank Den Haag contrair. Een legaat moet worden omgezet in een last met als gevolg dat lid 1 van toepassing is. Wellicht is dit oordeel gebaseerd op het gegeven dat de opeisbaarheid niet is genoemd in het testament. (Althans, voor zover de tekst in de uitspraak is geciteerd.)
- Voor de praktijk is dit een verwarrende uitspraak. Na de uitspraak van Rechtbank Zeeland/West-Brabant dacht men dat de discussie over lid 1 of lid 9 was uitgekristalliseerd. Belanghebbende heeft sprongcassatie ingesteld. Het wachten is nu op het oordeel van de Hoge Raad.

Let op! Vorderingen van kinderen uit hoofde van een ik-opa testament zijn niet gedefiscaliseerd voor box 3. De corresponderende schuld uiteraard ook niet.

Drs. P.A. Schut RB (Schut & Bruggink Estate Planners B.V. te Haarlem)